

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET AL MEDI AMBIENT (ANIMALS)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 3 d'agost de 2022, la ciutadana va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què exposava el següent:

- El 27 de juliol de 2022 va presentar dues queixes telefòniques a l'Ajuntament atesa la manca de neteja del carrer del Comte Borrell, entre els carrers de Provença i Rosselló, a conseqüència de la nidació i reproducció de coloms en aquella zona.
- Va rebre respostes municipals, en què la informaven que no es talaven els arbres per la presència de coloms, i que tots els dimarts al matí i a la nit es netejava amb aigua i escombrava aquella zona.
- Assegurava que la neteja del paviment de les voreres del tram del carrer referenciat no es duia a terme cada setmana, i que la seva petició no és que es talin els arbres per evitar la presència de coloms, sinó que es prenguin mesures per evitar la nidació d'aquells animals, que embruten amb els seus excrements els bancs que hi ha al carrer perquè les persones puguin seure.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se **a la Regidoria d'Emergència Climàtica i Transició Ecològica i a la Direcció de Serveis de Drets dels Animals** per tal de conèixer les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada.

El dia 31 d'agost de 2022, es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 20 de gener de 2023, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit exposa el següent:

1. Informe de la Direcció de Serveis de Drets dels Animals

El 29 de desembre de 2021, la ciutadana va notificar a l'Ajuntament la presència d'una plaga de coloms en l'arbrat, i va demanar un servei de control de plagues per retirar-les. En aquesta ocasió, li van respondre que, davant de persones alimentadores que embruten la via pública, pot trucar a la Guàrdia Urbana (GUB) a través del telèfon 112, que actuarà per fer complir l'Ordenança municipal de protecció, tinença i venda d'animals.

En paral·lel, es va informar que, el dia 30 de desembre de 2021, l'equip de neteja intensiva va netejar amb vapor d'aigua la zona afectada per excrements de coloms.

El 27 de juliol de 2022, la ciutadana va indicar que hi havia coloms als arbres i que necessitava que es netegés amb aigua. Des del servei de neteja li van respondre que els serveis de neteja amb aigua a la zona eren els d'escombrada mixta de vials al matí i a la nit i, els dimarts, de reg mixt de vials amb aigua a pressió.

El mateix dia 27 de juliol, la ciutadana va indicar que sempre hi ha nius als arbres que té al costat de casa, amb la brutícia consegüent que generen els coloms, i va sol·licitar que es retiressin i es donés una solució permanent a tot el carrer del Comte Borrell.

Des de l'Oficina de Drets dels Animals, li van respondre que, davant de persones alimentadores que embruten la via pública, pot trucar a la GUB. Per la seva banda, des del Departament de Neteja es va informar que no es talen els arbres per la presència dels coloms, ja que els arbres tenen beneficis psicosocials i mediambientals, atrapen la contaminació, atenuen les temperatures, fan obra i contribueixen a la biodiversitat.

La nidificació i repòs dels coloms en estructures naturals com els arbres només es redueix quan es retiren els nius si no hi ha pollets a l'època de poda.

La concentració de coloms en zones determinades es deu generalment a la presència de persones alimentadores que aporten grans quantitats d'aliment, la qual cosa fa que es mantingui una densitat elevada de coloms i provoca molèsties com les referides. Per aquest motiu, es va demanar a la interessada que informi de persones alimentadores que embruten la via pública trucant al telèfon 112.

Les persones alimentadores a la via pública provoquen que en zones determinades de la ciutat la densitat de coloms sigui elevada i se'n mantinguin colònies que pràcticament no marxen de l'àrea en qüestió.

Per abordar el tema de l'alimentació, es fan campanyes de conscienciació i d'informació a la ciutadania, amb l'objectiu de reduir la disponibilitat d'aliments produïts pels éssers humans.

D'altra banda, el consistori ha posat en marxa un programa de control ètic de la població de coloms, que consisteix en el tractament amb pinso anticonceptiu amb nicarbazina. A la ciutat hi ha 44 dispensadors repartits en 36 punts d'elevada densitat. Els recomptes efectuats en les àrees tractades mostren una reducció del 30% en períodes anuals, i més del 60% des de l'inici del programa.

Tot i ser un sistema eficaç en zones d'elevada densitat de coloms, cal reduir la quantitat d'aliment que aporten les persones alimentadores, ja que perjudica l'espècie perquè la fa perdre els seus instints naturals i, a més, sustenta una població que, si només s'alimentés de manera natural, no provocaria molèsties.

El projecte de control de la fertilitat dels coloms mitjançant pinso anticonceptiu s'acompanya d'altres actuacions per abordar el problema d'una manera integral. El control de la població d'aus es fa mitjançant la combinació d'estratègies que afectin la seva capacitat reproductiva, les possibilitats de repòs i nidificació i la disponibilitat d'aliment.

Per fer front a la nidificació i repòs dels coloms, l'Ajuntament instal·la mesures dissuasives en els seus edificis i equipaments.

2. Informe de la Regidoria d'Emergència Climàtica i Transició Ecològica

El servei de neteja d'aquell carrer està programat de la manera següent:

Matí:

- Escombrada mixta: tres cops per setmana, efectuada per tres operaris.
- Escombrada manual: sis cops per setmana, efectuada per un operari.
- Escombrada de manteniment: diària, efectuada per un operari.

Tarda:

- Escombrada manual: diària, efectuada per un operari.
- Escombrada de manteniment: diària, efectuada per un operari.

Nits:

- Baldeig: un cop per setmana

- Repàs de la ubicació dels contenidors: diari.

El 6 de setembre de 2022, a les 11:00 hores, es va dur a terme una inspecció visual del tram del carrer del Comte Borrell ubicat entre els carrers de Provença i Rosselló, i es va observar que l'estat de neteja era bo i similar al dels carrers adjacents.

CONSIDERACIONS

1. Neteja i manteniment de l'espai públic

La Llei 7/1985, reguladora de les bases de règim local (LRBRL), estableix la prestació obligatòria del servei de neteja viària per part dels municipis (art. 26.1). Per donar compliment a aquesta competència municipal, l'Ordenança sobre l'ús de les vies i els espais públics de Barcelona, disposa la **responsabilitat municipal de mantenir els espais públics de la ciutat en condicions de neteja i salubritat** (art. 19).

L'Ajuntament disposa d'una **planificació de neteja que té en compte els usos i les necessitats de cada zona** i treballa amb diversos processos d'implicació ciutadana en zones determinades de la ciutat, que es basen en la corresponsabilitat o responsabilitat compartida.

Tot i això, aquesta Sindicatura és conscient de la complexitat de la neteja i manteniment de les vies i els espais públics de la ciutat i de la dificultat d'assolir que uns emplaçaments determinants estiguin sempre en condicions de salubritat òptimes, ja que es donen diverses circumstàncies que n'afecten la neteja.

En aquest cas, sembla que un dels factors que genera brutícia és la presència excessiva de coloms, probablement perquè hi ha persones que els alimenten en aquella zona.

2. Presència de coloms a la ciutat

Els coloms són animals que estan adaptats per viure en entorns urbans, ja que hi troben les condicions que en propicien la supervivència: disponibilitat d'aliments, aigua i llocs on protegir-se i reproduir-se. Barcelona no és un cas aïllat, perquè són molts els nuclis urbans i pobles que estan afectats per una presència excessiva de coloms, precisament perquè el seu hàbitat afavoreix que es reproduïxin amb més facilitat.

El Decret legislatiu 2/2008, de 15 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de protecció dels animals, defineix el colom com a animal salvatge urbà (art. 3.h). En aquest sentit, aquesta norma estableix que es poden fer controls específics sobre les poblacions d'animals considerats nocius, si bé aquesta actuació ha d'estar limitada a les poblacions excepcionals d'animals o plagues (art. 9.1).

A Barcelona, segons el darrer cens que s'ha fet, la població de coloms està al voltant dels 85.000 exemplars. En aquest punt, és important que l'Ajuntament actuï per controlar aquesta població mitjançant mesures dirigides a aconseguir una població adequada que coexisteixi amb la ciutadania sense riscos sanitaris.

De fet, segons què disposa la LRBRL, l'Ajuntament de Barcelona té competències en matèria mediambiental i de protecció de la salubritat pública (art. 25). Per tant, ha de prendre les decisions més encertades per aconseguir una colònia de coloms equilibrada i respectuosa amb el medi ambient. També li correspon l'estudi i el control dels efectes que ocasiona la presència d'aquests animals.

3. Control de la població de coloms a la ciutat de Barcelona

Ara per ara, l'Ajuntament està utilitzant mesures ètiques per controlar la població de coloms, sense necessitat de sacrificar-los. La mesura principal és fer servir pinso anticonceptiu (grans de blat de moro) amb nicarbazina, que permet la reducció progressiva del nombre de coloms, tal com mostra el resultat del seguiment de l'aplicació. Per tant, és una mesura de resultats a mitjà i llarg termini.

Amb aquesta pràctica, l'Ajuntament s'ha anticipat al que preveu la recent Llei 7/2023, de 28 de març, de protecció dels drets i el benestar dels animals, publicada al *Butlletí Oficial de l'Estat*, i que entrarà en vigor el dia 29 de setembre de 2023.

La Llei disposa que **els ens locals han d'anteposar el control poblacional no letal de la fauna urbana als seus plans d'actuació** en matèria de protecció animal, garantint els drets dels animals (art. 22).

El protocol que utilitza la nicarbazina fa possible controlar l'abundància de coloms sense impacte en altres espècies i també respon a l'interès públic sobre el benestar animal, proporcionant un mètode ètic per gestionar poblacions sobreabundants o conflictives.

Ara per ara, l'Ajuntament ha instal·lat 44 dispensadors en 36 punts estratègics de la ciutat. Segons el consistori, els recomptes fets en les àrees tractades mostren una reducció del 30% en períodes anuals i superior al 60% des de l'inici del programa.

Per tant, des de la Sindicatura valorem l'esforç municipal per reduir el nombre de coloms a la ciutat tot respectant els drets dels animals. Ara bé, atès el nombre de coloms a la ciutat, la Sindicatura de Greuges ja va recomanar a l'Ajuntament **que valorés la necessitat d'instal·lar més dispensadors per assegurar que la mesura sigui més eficaç, o d'estudiar la combinació d'aquesta i d'altres mesures que també puguin ser efectives.**

4. Col·laboració ciutadana en la tasca de control de la població de coloms

La implementació del mètode de control de la reproducció dels coloms emprat per l'Ajuntament perd efectivitat si no s'hi implica la ciutadania. **La ciutadania també té un paper important per aconseguir l'objectiu de reduir el nombre d'aquestes aus.** Cal una conscienciació general i prendre mesures col·lectives per eliminar els factors ambientals que n'afavoreixen la reproducció. La ciutadania pot dur a terme diverses accions:

a) No facilitar aliments ni aigua als coloms

De fet, aquesta conducta està prohibida a l'Ordenança municipal de protecció, tinença, i venda d'animals, que estableix el següent:

Article 27. Alimentació dels animals a la via i als espais públics

1. D'acord amb les necessitats sanitàries, l'equilibri zoològic i la variació dels factors que afectin la dinàmica poblacional, sempre que no es posi en perill el seu benestar i s'estableixin plans d'actuació per a la gestió proteccionista de les seves poblacions, l'alcalde, una vegada consultat el Consell Municipal de Convivència, Defensa i Protecció dels Animals, ha d'establir quins animals i en quines circumstàncies no poden ser alimentats pels ciutadans a l'espai públic. En tot cas sempre s'ha de complir amb l'obligació d'evitar embrutar els espais públics.

Tot i això, no consta que l'Ajuntament hagi aprovat el catàleg dels animals que la ciutadania no pot alimentar a l'espai públic. En qualsevol cas, preval la prohibició d'embrutar els espais públics, que és un dels resultats inevitables quan s'alimenta els coloms.

b) Denunciar quan detectin la presència de persones alimentadores

És important la col·laboració ciutadana per denunciar al consistori la presència de persones alimentadores a la ciutat. Es tracta d'un **problema complex i que s'acostuma a associar a persones de perfils determinats**. Aquestes situacions requereixen una intervenció més específica per obtenir un resultat positiu.

La conducta d'alimentar els coloms comporta que hi hagi un gran nombre d'aquestes aus en un espai concret. Això, a més de brutícia, pot ocasionar riscos de salubritat en l'entorn i de deteriorament d'elements que es troben a l'espai públic.

Des de la Sindicatura de Greuges s'han tractat diverses queixes veïnals per aquest motiu, i s'ha recomanat a l'Ajuntament que, en la mesura que pugui, **s'impliqui en el seguiment i el control dels dispensadors d'aliment als coloms i de les persones identificades que els alimenten pel seu compte**. Considerem que

aquesta pràctica pot contribuir a conscienciar-les sobre l'impacte negatiu d'aquesta actuació, alhora que les implicaria en la cura i protecció dels animals.

En resposta a la recomanació de la Sindicatura, l'Ajuntament ha informat que es vol treballar amb perfils determinats de persones alimentadores perquè efectuin tasques de seguiment i vigilància a les zones de colònies controlades. Amb aquesta finalitat, es farà una prova durant el 2023. Celebrem aquesta línia de treball i demanem al consistori que ens mantingui informats del resultat de la prova.

c) Protegir els immobles privats

Està provat que els coloms prefereixen instal·lar-se en edificacions on troben condicions propícies. Per aquest motiu, és important evitar les possibilitats de refugi i nidació de les aus als immobles. Per tant, cal que les persones que en són propietàries adoptin mesures de protecció de les edificacions per evitar l'accés dels coloms, com ara el tancament de forats de càmeres de ventilació amb teles metàl·liques o la instal·lació d'elements específics per evitar la presència de coloms a les façanes i els balcons.

Entenem que aquesta mesura pot comportar una càrrega per a la ciutadania. Per això, la Sindicatura de Greuges, en el seu moment va recomanar a l'Ajuntament que **estudiés la possibilitat d'obrir una línia de subvenció per tal que les persones que es troben en situació de vulnerabilitat econòmica puguin assumir aquesta despesa, en cas que fos necessària.**

Per tal de promoure la corresponsabilitat de la ciutadania, és fonamental impulsar campanyes d'informació i sensibilització que permetin ampliar la consciència ciutadana sobre aquest problema.

5. Campanyes d'informació i sensibilització de la ciutadania

En aquests moments, l'Ajuntament fa campanyes de sensibilització i conscienciació amb informadors i informadores ambientals a peu de carrer. Són accions, però, que no arriben al conjunt de la població barcelonina.

La Sindicatura de Greuges va recomanar a l'Ajuntament que valorés el resultat d'aquestes campanyes i, si escau, **que es reforcin amb mitjans que en permetin una difusió més gran entre la ciutadania.** D'aquesta manera, s'aconseguiria augmentar la corresponsabilitat amb la informació sobre les accions que estan a l'abast de qualsevol persona per sumar esforços i obtenir un resultat més positiu en la reducció del nombre de coloms a la ciutat.

En el cas objecte d'estudi, tot i que entenem que el dispositiu de neteja previst per al carrer en qüestió està ben dimensionat, creiem que cal fer-ne un seguiment exhaustiu i, si escau, reforçar la neteja del carrer i dels elements urbans que resultin afectats per la brutícia que generen els excrements d'aquestes aus.

Finalment, cal assenyalar que **aquesta institució treballa perquè el consistori accepti les nostres recomanacions**, de manera que Barcelona esdevingui una ciutat **més equitativa, diversa, sostenible i garantista**.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **l'actuació de la Regidoria d'Emergència Climàtica i Transició Ecològica i de la Direcció de Serveis de Drets dels Animals és adequada, però hi ha un marge de millora per aconseguir l'objectiu de reduir el nombre de coloms de la ciutat fins a arribar a una població adequada que coexisteixi amb la ciutadania i no generi brutícia als carrers**.

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar a la Direcció de Serveis de Drets dels Animals** que continuï gestionant els dispensadors d'alimentació per als coloms a la ciutat, a fi d'augmentar l'eficàcia de la mesura, o estudiï la possible combinació d'aquesta i d'altres mesures que també puguin ser efectives.
- **Recomanar a la Direcció de Serveis de Drets dels Animals** que s'estudiï la viabilitat de subvencionar les persones que es troben en situació de vulnerabilitat econòmica, per tal que facin les actuacions necessàries per protegir els immobles i evitar l'accés de coloms.
- **Recomanar a la Direcció de Serveis de Drets dels Animals** que continuï reforçant les campanyes informatives per permetre'n una difusió més gran i aconseguir augmentar la corresponsabilitat de la ciutadania en l'objectiu de reduir el nombre de coloms a la ciutat.
- **Demandar a la Direcció de Serveis de Drets dels Animals** que ens informi del resultat de la prova que es durà a terme al llarg del 2023 amb persones alimentadores, que es redirigiran a fer tasques de seguiment i vigilància a les zones de colònies controlades.
- **Recomanar a la Regidoria d'Emergència Climàtica i Transició Ecològica** que faci un seguiment exhaustiu de la neteja del carrer objecte de queixa i, si escau, que reforci la neteja del carrer i dels elements urbans que estiguin afectats per la brutícia que generen els excrements de coloms.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.